

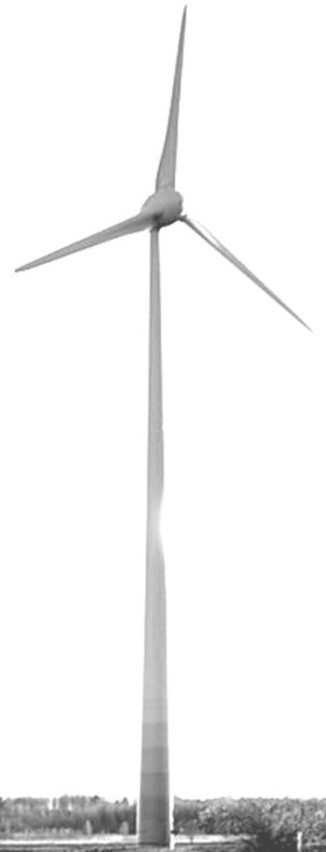
Vindbruk Dalsland

Tillägg till översiktsplan för Bengtsfors,
Dals-Ed, Färgelanda, Mellerud och Åmål

UTSTÄLLNINGSGRANSUTLÅTANDE

2010-11-12

Arbetsgruppen för Vindbruk Dalsland

UTSTÄLLNING

Utställning om Vindbruk Dalsland, daterad 2010-04-26, har skett under tiden 2010-04-26 - 2010-06-30. Under utställningstiden har handlingarna varit tillgängliga på Dalslands center i Håverud, Kommunhuset och Biblioteket i Bengtsfors och Bäcke-fors, Kommunhuset och Folkbiblioteket i Dals-Ed, Kommunhuset och Medborgarkontoret i Färgelanda, Medborgarkontoret och Biblioteket i Mellerud och på Stadshuset, Norrtull och Biblioteket i Åmål.

Kungörelse om utställningen har även delgivits i lokaltidningarna Dalslänningen, Melleruds Nyheter och Provinstitidningen Dalsland. Samtliga handlingar har varit tillgängliga på respektive kommuns hemsida och på Dalslandskommunernas kommunalförbunds hemsida. Påminnelse om pågående samråd var införd i lokaltidningarna under juni månad.

Utställningshandlingarna har sänts till myndigheter, grannkommuner, företag, regionala föreningar, referensgrupp, Dalslands gemensamma nämnder och bolag, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Färgelanda kommun, Melleruds kommun och Åmåls kommun.

Under utställningen har ca 240 yttranden inkommit.

Arbetsgruppen som sammanställt utställningsutlåtandet består av Anette Klang, Bengtsfors kommun, Annika Karlsson, Bengtsfors kommun, Barbro Berggren, Dals-Eds kommun, Jan Myrén, Färgelanda kommun, Laila Nilsson, Åmåls kommun och Björn Hermansson, Dalslands miljökontor.

Innehåll

GENERELLA SYNPUNKTER PÅ PLANFÖRSLAGET	4
Planens syfte	4
Mål för vindkraftutbyggnad	4
Riktlinjer.....	5
SYNPUNKTER PÅ PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR	6
Vindförhållanden	6
Elnätet.....	6
Flygtrafik	7
Försvarets intressen	7
Geoteknik	8
Riksintressen.....	9
Artskydd	9
Strandskydd	9
Turism.....	10
Kalkning av våtmarker och sjöar.....	11
Synpunkter på analys och miljökonsekvensbeskrivning	11
Redaktionella ändringar.....	12

GENERELLA SYNPUNKTER PÅ PLANFÖRSLAGET

Planens syfte

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

I många yttranden påpekas att utställningsförslaget innehåller allt för många ”lämpliga områden” och att Dalsland inte bör ta ett så stort ansvar för Sveriges totala utbyggnad av vindkraft då man anser att dagens höga vindkraftverk har en allt för stor negativ påverkan på landskapsbilden vilket kommer att inverka menligt på landskapets attraktionskraft både gentemot boende och besökare.

Yttranden har inkommit med synpunkter på att planen enbart har med parker då även mindre etableringar kommer att påverka landskapsbilden.

Det efterfrågas en definition av när förtätning av enstaka verk eller mindre etableringar kan anses vara en park. Framförallt är detta ett problem på Dalbosläätten, men kan även komma att uppstå inom andra lämpliga områden.

Kommentar:

Den politiska viljan är att utbyggnaden ska ske i form av parker och inte genom spridda mindre etableringar varför uppdragsbeskrivningen som föregick planeringsinsatsen bland annat angav att planen ska visa på områden som är lämpliga för parker.

I vindbruksplanen görs en avvägning mellan vindbruksintresset och andra allmänna intressen, med syfte att styra mot en hållbar utveckling av Dalsland. Därför ändras planen till vissa delar där det visat sig att andra viktiga intressen har fått stå tillbaka mer än vad som är rimligt. Under rubriken Planens syfte föreslås formuleringen ”kraftfull utbyggnad” bytas mot ”hållbar utbyggnad”.

Lagens definition av en park är ofullständig, och i dagsläget blir det således en bedömningsfråga. Planen bör innehålla riktlinjer som stöd för bedömningen. Ett avstånd mellan verk på 3-5 rotordiametrar ger en bra sammanhållen park och upp till 7 rotordiametrars avstånd kan ge ett sammanhängande intryck. De verk som byggs idag har rotordiametrar kring 100 meter vilket ger att verk inom ca 700 meter från varandra bör kunna betraktas som en enhet. Om verk med större rotordiameter planeras bör bedömningen anpassas till detta.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Formuleringen ”Kraftfull utbyggnad” byts mot ”Hållbar utbyggnad”. Riktlinjerna kompletteras med en vägledning för bedömningen av vad som kan betraktas som en vindbrukspark.

Mål för vindkraftutbyggnad

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen anser att ambitionsnivån har gått ut över andra intressen. Dalslands miljönämnd, Bygg- och miljönämnden i Åmål, turismnäringen och naturskyddsföreningarna anser att det är orimligt att Dalsland ska ta ett mycket större ansvar än sin proportionella del av rikets mål. Detsamma tycker väldigt

många privatpersoner. Motsatt uppfattning finns hos exploitörer och en del privatpersoner.

Dalsland motsvarar knappt en procent av Sveriges yta. Av dem som anser att målet bör vara lägre än i utställningsförslaget, är det 1-2 % som man anser vara lagom.

Moderaterna i Bengtsfors anser att Dalslands andel redan är utbyggd med befintliga och redan beviljade vindkraftverk.

Socialdemokraterna i Mellerud anser att det är oproportionerligt många verk i förhållande till Dalslands yta.

Centerpartiet i Färgelanda anser att man ska utnyttja de goda förutsättningar för vindkraft som finns i Dalsland.

Flera framför i sina yttranden att el-certifikatsystemet innebär en statlig subventionering och att vindkraft i sig inte är lönsam, och därför inte bör byggas ut.

Kommentar:

I utställningsförslaget sägs att Dalslandskommunernas mål är att det ska finnas planmässiga förutsättningar att bygga 1,7 TWh vindkraft i Dalsland fram till 2020. Det går inte att sätta likhetstecken mellan storleken på lämpliga områden som pekas ut i vindbruksplanen och ett mål för vindkraftutbyggnaden. En del av de lämpliga områdena kommer aldrig att exploateras pga orsaker som inte kan vägas in i en översiktsplan, såsom markägarens vilja.

Under utställningen har det inom delar av Dalsland framkommit starka synpunkter på att den avvägning som gjorts mellan vindbruksintresset och andra allmänna intressen är felaktig. En del områden föreslås därför tas bort som lämpliga. Men även om områden tas bort ur planen kommer Dalsland att kunna uppfylla en rimlig del av det nationella målet.

Något exakt mål för den totala vindkraftutbyggnaden i Dalsland väljer Dalslandskommunerna att inte formulera. I och med att förutsättningarna för en vindkraftutbyggnad ser så olika ut för olika delar av Dalsland blir det också stora skillnader i hur många områden som pekas ut som lämpliga i de olika kommunerna.

El-certifikatssystemet ligger utanför översiktsplaneprocessen.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Målet om att i det i Dalsland ska finnas planmässiga förutsättningar att bygga 1,7 TWh vindkraft fram till 2020 tas bort och ändras till att Dalsland ska bidra till att det nationella målet uppfylls genom en hållbar utbyggnad av vindkraften.

Riktlinjer

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Dalslands miljönämnd anser att riktlinjerna för övriga områden bör ändras till ”Det råder en mycket återhållsam inställning till mindre grupper (3-6 verk) och en återhållsam inställning till enstaka verk (1-2 verk), men de kan prövas i varje enskilt fall.”

Länsstyrelsen avråder från krav på att verken ska placeras enligt enkelt uppfattad geometri, att riktlinjen om att bullermätningar ska göras på verkets maxeffekt tas bort, och att texten om teoretisk skuggtid bör tas bort då det är hårdare än gällande rättspraxis.

Länsstyrelsen framför vidare att strandskyddsområden är olämpliga för vindkraftverk, och att det inte finns särskilda skäl för dispens.

Kommentar:

En ändring av riktlinjerna för övriga områden enligt miljönämndens förslag innebär ett förtydligande, som står i överensstämmelse men planens intention att utbyggnaden ska ske i form av parker och inte genom spridda mindre etableringar.

Riktlinjerna om geometri, buller och skuggtid ändras i enlighet med länsstyrelsen yttrande.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Enligt ovanstående kommentar.

SYNPUNKTER PÅ PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Vindförhållanden

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Synpunkter framförs om att den vindkartering som ligger till grund för vindbruksplanen är väldigt grov och att större vikt bör läggas vid vindförhållandena, då en liten skillnad i vind har stor betydelse för om en etablering är kommersiellt gångbar eller inte.

Kommentar:

I analysen görs ingen skillnad på om det blåser tillräckligt bra eller mycket bra, eftersom det även är många andra faktorer som påverkar ett områdes lämplighet såsom möjligheten till inkoppling på elnätet, storlek, konkurrerande allmänna intressen etc. För detta är vindkarteringen tillräckligt bra.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Ingen ändring

Elnätet

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Vattenfall föreslår i sitt yttrande att texten under rubriken Infrastruktur i bilaga 1, Planeringsförutsättningar ändras till ”Det är tekniskt orimligt att få in omfattande vindkraft genom förstärkning av befintligt nät. Det innebär att den mest ekonomiska lösningen är att en del av vindkraften samlas upp i separata vindkraftsradialer till en ny stamnätsstation. Dessutom behövs en grundförstärkning av befintligt nät mellan Munkedal och nya stamnätsstationen.

Kommentar:

-

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Ändras i enlighet med yttrandet.

Flygtrafik

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Fyrstads Flygplats AB påpekar att det finns fler hinderytor att ta hänsyn till förutom MSA-ytor. Det bör tydligare framgå av texten att flygplatser bör kontaktas tidigt i etableringsfasen för varje enskild etablering. För områdena F5, F6, F7 och M3 är etablering av vindkraftverk möjlig upp till 300 m ö h. Dessa höjdbegränsningar bör infogas i områdesbeskrivningarna.

Trafikverket framför att vindbruksplanen skulle kunna kompletteras med uppgift om att Luftfartsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av byggnader, master och andra föremål (LFS 2008:47) skall tillämpas. Samt att det är Transportstyrelsens luftfartsavdelning som beslutar hur höga föremål eventuellt ska markeras.

Kommentar:

Se under respektive område.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Ändras i enlighet med yttrandet.

Försvarets intressen

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen uppger att Försvarmakten kommer att ta ett nytt ställningstagande om riksintresset för totalförsvaret och de militära flygplatserna, vilket bör inarbetas i planen.

Försvarmakten Högkvarteret har 2010-10-04 beslutat om riktlinjer för sin remissprövning med stoppområden för vindkraft. Orsaken till stoppområdena är att vindkraftverk kan äventyra flygsäkerhet/flygverksamheten eller påverka övnings- och skjutverksamheten negativt. Försvarmakten önskar dock pröva varje enskilt projekt även om de ligger inom de s.k. stoppområdena. För Dalsland gäller att försvarmakten troligen kommer att motsätta sig utbyggnad av vindkraft inom den röda markeringen:

Kommentar:

Enligt Miljöbalken får inte riksintresset för totalförsvaret påverkas negativt. Det kommer därför oftast inte vara möjligt att uppföra några nya vindkraftverk inom det utpekade stoppområdet. I vindbruksplanen berör detta i sin helhet områdena M2, Å7 och Å8. Utbyggnad av vindkraft i dessa områden kommer att försvåras avsevärt. Kommunerna kan dock fortfarande ange dem som lämpliga om de inte anses olämpliga av andra skäl. För Dalboslättan gäller inte bara att det oftast inte blir möjligt att uppföra nya verk utan även att Försvarmakten önskar att en del befintliga verk monteras ner.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Områdena Å7 och Å8 utpekade inte längre som lämpliga. Område M2 utpekade, som tidigare, som lämpligt område.

Geoteknik

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen och SGI anser att planen bör kompletteras med en bedömning av den geotekniska lämpligheten för anläggande av nya vägar fram till verken samt förutsättningarna för grundläggningsåtgärder för vindkraftverken. Vidare bör planen innehålla en strategi för hur geoteknisk lämplighet bör hanteras vid framtida lokaliseringsprovningar samt riktlinjerna för bygglov kompletteras.

Kommentar:

Att i en översiktsplan för Dalsland göra geotekniska bedömningar för varje område är orealistiskt, utan får genomföras i ett senare skede inom ramen för tillståndsprövningen.

Det är lämpligt att de geotekniska förutsättningarna redovisas i ansökan. Riktlinjerna för prövning bör justeras.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Riktlinjerna för prövning av mindre vindkraftetableringar kompletteras med krav på redovisning av de geotekniska förutsättningarna.

Riksintressen

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen bedömer att berörda riksintressen, inom de områden som klassificerats som olämpliga områden och därmed innehåller särskilt stora sammantagna värden, inte har tillgodosetts. De utpekade områden som kommer i konflikt med riksintressen men även andra natur-, frilufts-, kultur-, landskapsbilds och turismvärden är M3, F8, F9, Å6, Å7 och Å8.

Länsstyrelsen framför att område B3 och B4 ingår i områden av riksintresse för naturvård med avseende på geovetenskapliga värden. Dessa värden är känsliga för ingrepp av typen vägar och anläggningar. Inom dessa områden krävs särskilt stor hänsyn till geologin för att inte riskera att skada riksintresset påtagligt.

Naturskyddsföreningen hävdar att obrutna naturområden och områden med höga naturvärden inte ska exploateras.

Många privatpersoner framför liknande synpunkter.

Kommentar:

Se respektive områdesbeskrivning.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Se respektive områdesbeskrivning.

Artskydd

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen påpekar att planeringsförutsättningarna bör kompletteras med ett avsnitt om att det kan vara aktuellt att pröva etableringar mot artskydd enligt MB och artskyddsförordningen.

Kommentar:

-

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Planeringsförutsättningarna kompletteras i enlighet med länsstyrelsens yttrande.

Strandskydd

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen anser att strandskyddade områden är olämpliga för vindkraftsutbyggnad och bör buffras bort i analysen. I det fall kommunerna ändå inte anser strandskyddsområden som generellt olämpliga vill Länsstyrelsen påpeka att det krävs särskilda skäl och att det inte strider mot strandskyddets syften för att en anläggning ska vara tillåtlig. Det är tveksamt om vindkraft kan anses dra fördel av ett strandnära läge inom ramen för landsbygdsutveckling.

Dalslands miljönämnd anser att det inte finns laglig grund för ett generellt skäl för strandskyddsdispens för vindkraft.

Kommentar:

De sjöar och tjärn inkl strandskydd, som finns inom lämpliga områden, kan utgöra mellanrum mellan vindkraftverk och bör därför inte buffras bort i analysen.

I normalfallet bör vindkraftverk med tillhörande vägar inte placeras inom strandskyddat område. Dock kan det finnas situationer då dispens från strandskyddet bör kunna ges för t.ex. en väg, om de negativa konsekvenserna av etableringen sammantaget blir mindre. Skrivningen om dispensgrund föreslås tas bort ur riktlinjerna.

Skrivningen om landsbygdsutveckling föreslås ta bort ur riktlinjerna.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Riktlinjerna för lämpliga områden justeras enligt ovan. Motsvarande justeringar görs i planeringsföresättningar.

Turism

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Dalslands Turist AB hävdar att vindkraftsutbyggnad inte är förenligt med naturturism. En vindkraftspark tar bort hela kärnvärdet i den naturturistiska produkten på den platsen och väsentliga delar av anledningen till att turisterna besöker vårt landskap. Områdena B2, B3, B4, B6, Å2, Å3, Å6, Å7, Å8, M1, delar av M2, M3, F8 och F9 bör vara olämpliga områden för vindkraftutbyggnad sett ur ett besöksnäringssperspektiv. En utbyggnad av dess områden drabbar både befintliga entreprenörer och potentiell utveckling av besöksnäringen.

Allvarligast slår en utbyggnad av områdena B2, B3, B4, B6, M1 där vi har en stor koncentration av befintliga turistströmmar och entreprenörer, samt områdena Å6, Å7 och Å8 där vi framförallt i Edsleskogsområdet har en pågående utveckling av vandringsturismen. Även utbyggnad av områdena Å2 och Å3 skulle komma att negativt påverka befintlig besöksnäring i delar av DANO-området.

Flera turistföretag uttrycker en stor oro för hur en vindkraftsutbyggnad kan komma att påverka deras egna företag och utvecklingen av besöksnäringen i Dalsland negativt.

Länsstyrelsen skriver i sitt yttrande att det ur en turistisk synvinkel är mycket angeläget att de turistiska attraktioner i Dalsland som bygger på vildmarks karaktären förblir orörda och tysta. Annars riskerar man att förlora själva den turistiska produkten.

Många privatpersoner framhäver också att turismen är viktig att utveckla och att en vindkraftutbyggnad inte är förenligt med detta.

Kommentar:

Så här långt in i planprocessen kan konstateras att tillräcklig hänsyn inte har tagits till turismnäringens intressen, vilka inte kan begränsas till specifika stråk och besöksmål utan landskapsbilden i sin helhet är av central betydelse. Detta medför att stora delar av Dalsland berörs av turismintresset.

En storskalig vindkraftutbyggnad i enlighet med utställningsförslaget är inte förenlig med en stark turismnäring.

Även mindre vindkraftetableringar kan föranleda stor skada för turismnäringen, varför det är viktigt att tillstånd ges mycket restriktivt. Särskilt känsliga områden bör pekats ut som olämpliga för vindkraftutbyggnad.

Se vidare under respektive område.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Antalet lämpliga områden minskas kraftigt.

Se vidare under respektive område.

Kalkning av våtmarker och sjöar

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen påpekar att miljökonsekvensbeskrivningen bör kompletteras med en analys av om vindkraftutbyggnaden påverkar pågående kalkning av våtmarker och sjöar. Kalkade våtmarker och sjöar bör redovisas på karta. Om kalkningsverksamheten påverkas negativt kan detta få stora konsekvenser för naturvärden i många vatten.

Kommentar:

Se under respektive område.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Planförslaget kompletteras i enlighet med yttrandet.

Synpunkter på analysen och miljökonsekvensbeskrivning

Sammanfattning av inkomna synpunkter:

Länsstyrelsen anger att de anser att allmänna vindkraftsintressen har fått för stort utrymme i förhållande till andra motstående intressen och ytterligare avvägningar behöver göras mot höga naturvärden.

Kritik anförs mot att ej större andel av värden analyserats och att analysen inskränkts till verk upp till 150 m, att även ledningsnät och vägar bör ingå i analysen samt att det saknas ordentlig landskapsanalys och miljöanalys.

Exploator önskar ändra landskapsanalysen för Norra Ånimskog. Siktanalysen är inte tillräcklig utan ett fotomontage behövs.

Kommentar:

En minskning kommer att ske av områden och i detta kommer andra motstående intressen att få väga tyngre.

Anledningen till att olika värden har utelämnats i analysen är att de istället bör tas upp i den direkta projekteringen och vid anmälan/ansökan för konkreta projekt. Detaljeringsgraden måste begränsas vid översiktlig planering.

Det är nödvändigt att välja en specifik höjd för att kunna genomföra exempelvis siktanalyser och redovisning av vindkarteringar. Det är underförstått att korrigeringar i analys och bedömningar behöver göras vid andra höjder än den valda.

Ledningsnät och vägdragningar är en del av analysen.

För Norra Ånimskog skulle troligen fotomontage kunna bidra till bättre underlag. Området kommer dock att tas bort som helhet.

Landskaps- och miljöanalyser kan alltid vidareutvecklas. Analyserna bedöms dock tillräckliga för översiktlig planering. Fördjupade analyser kan behövas för område Dalboslätten, men går utöver den nu gjorda översiktliga planen.

Det är relativt få direkta synpunkter på analysen. Det framkommer däremot många sådana synpunkter under respektive område.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

En minskning kommer att ske av områden och i detta kommer andra motstående intressen att få väga tyngre. I övrigt föranleder inkomna yttranden ingen ändring.

Synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen

Markägare i Granan, Mellerud anger att konsekvenserna för M3 är felaktiga och bör istället vara att riksintressen och Natura 2000 inte påverkas, att den visuella påverkan är marginell och att turismen har liten potential i området.

Privatpersoner kritiserar att områden Å6, Å7 och Å8 lagts till utan MKB.

Exploator menar att de kan ta fram åtgärder som kan minska den visuella påverkan av en park i Å7 och att konsekvensen därför inte skulle bli så stora som anges i planen.

Dalslands Turist AB framhäver de samhällsekonomiska konsekvenserna då turismnäringen påverkas väsentligt.

En markägare i Ånimskog, anför att en investering i vindkraft ska vägas mot en tänkt investering och satsning på turism som därmed inte blir möjlig att göra.

Kommentar:

Det finns MKB även för områdena Å6, Å7 och Å8 som anger de negativa konsekvenserna av en vindkraftsatsning i de områdena.

Det är relativt få direkta synpunkter på miljökonsekvensbeskrivningen (MKB).

Det framkommer däremot många sådana synpunkter under respektive område.

Inför antagande revideras planen enligt följande:

Områdena Å6, Å7 och Å8 utgår som lämpliga områden varför frågan blir inaktuell.

I revideringen av utställningsförslaget kommer större hänsyn att tas till samhällsekonomiska intressen som turismen. Ytterligare ekonomiska konsekvenskalkyler kommer inte att göras.

Redaktionella ändringar

Utöver ovanstående ändringar kommer redaktionella ändringar av ett antal mindre sakfel att göras